

J. J. Skoczylas

"Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych", Bogdan Bładowski, Warszawa 1987 :
[recenzja]

Palestra 33/2(374), 82-84

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Bogdan Bładowski: *Metodyka pracy sędziego w sprawach cywilnych*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1987, s. 3431.

Rzadko można skomplementować autora książki prawniczej, że zaspokaja ona oczekiwania kilku na raz środowisk prawników praktyków, a także studentów wydziałów prawa. Napisanie obszernej i oryginalnej książki o metodyce pracy sędziego-cywilisty było zadaniem niewątpliwie trudnym i zarazem odpowiedzialnym. Z jednej bowiem strony w piśmiennictwie nie ma z tej dziedziny monograficznych ani nawet przyczynkarskich opracowań¹, z drugiej zaś strony chodziło przecież nie o jeszcze jeden podręcznik procedury cywilnej czy komentarz do k.p.c., lecz o wyczerpujące i komunikatywne przedstawienie metodycznych i prakseologicznych reguł działalności sędziego na podstawie przepisów proceduralnych (włącznie z przepisami regulaminowymi, instrukcyjnymi i o kosztach sądowych) oraz zgodnie z ogólnymi wskazaniem „dobrej roboty”.

Zadanie to wypełnił znakomicie B. Bładowski, jako doświadczony sędzia-cywilista, znawca problematyki odwoławczej, autor licznych prac naukowych z zakresu postępowania cywilnego.² Ze względu na swoistość działalności sędziego jako organu sądu, gdyż jego praca składa się na czynności procesowe sądu podejmowane we współdziałaniu z pozostałymi podmiotami postępowania cywilnego, treść książki obejmuje zespolone w całość wszystkie elementy pracy sędziego w aspekcie czynności sądu (z reguły decyzyjnych) i w aspekcie czynności sędziowskich o charakterze techniczno-procesowym, czy nawet tylko techniczno-organizacyjnym, przedstawione z jednoczesnym naświetleniem w podstawowym zakresie — nieodzownym jednak dla uzmysłowienia sobie funkcji tych czynności — istoty poszczególnych instytucji procesowych. Sam autor zauważył przy tym trafnie na „wstępie”, że dla harmonijnego współdziałania wszystkich podmiotów postępowania cywilnego, dążących do wspólnego celu, jakim jest rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z prawem i prawdą obiektywną, konieczne jest, aby również czynności innych — poza sądem — podmiotów podejmowane były zgodnie z regułami sprawnego działania (s. 4).

Zakres książki obejmuje przede wszystkim czynności sędziowskie polegające na prowadzeniu postępowania i orzekaniu w

¹ Poza niniejszym artykułem — tegoż autora: Kierownictwo sędziowskie postępowaniem cywilnym, *Nowe Prawo* nr 4 z 1984 r.

² Między innymi następujące prace B. Bładowskiego: *Zażalenie w postępowaniu cywilnym* (Warszawa 1975) i *Przesłanki dopuszczalności rewizji cywilnej* (Warszawa 1982).

sprawach cywilnych rozpoznawanych w procesie — jako zasadniczym i najbardziej powszechnym trybie postępowania rozpoznawczego. Uważam jednak, że niestusznie pominięte zostały czynności podejmowane w postępowaniu związanym z rewizją nadzwyczajną, książka bowiem, jak to wynika z zainteresowania się nią przez adwokatów i radców prawnych, mogła być również pomocna m.in. przy opracowywaniu wniosków (podań) o wniesienie rewizji nadzwyczajnej. Ponadto przedstawienia w bardziej rozwiniętym zakresie, a nie tylko zaznaczenia w odpowiednich miejscach tekstu, wymagały odmienne uregulowania w zakresie czynności dotyczących licznych przecież w praktyce sądowej spraw rozpoznanych w trybie postępowania nieprocesowego.

Nie budzi zastrzeżeń systematyka pracy. W rozdziale I o charakterze naprowadzającym naświetlono rolę i zadania sędziego w rozpoznawaniu spraw cywilnych (m.in. organizację i technikę pracy własnej oraz kulturę pracy i jej funkcję wychowawczą), następnie zaś rozdziały (II—IX) ułożono tematycznie według kryterium chronologicznego, a więc stosownie do porządku czynności sędziowskich podejmowanych w sprawie cywilnej (właściwość i skład sądu, wszczęcie procesu i dalsze czynności, przygotowanie i przebieg rozprawy oraz wydanie wyroku, czynności w postępowaniu odwoławczym, przy wznowieniu postępowania i w sprawach egzekucyjnych), przy czym m.in. — zgodnie z tym „porządkiem” — § 52 zatytułowany „Czynności po wydaniu wyroku” obejmuje nadanie klauzuli wykonalności.

Mając na uwadze charakter oraz przeznaczenie swojej książki, autor zasadnie preferuje w niej pragmatyczne ujęcie tematyki, natomiast nie zajmuje się teoretycznym rozwiązaniem istoty, zasad i poszczególnych instytucji postępowania cywilnego ani też polemiką z niektórymi kontrowersyjnymi poglądami nauki i judykatury. Przyjmuje zatem poglądy już ustalone oraz te, które w jego ocenie nie budzą uzasadnionych zastrzeżeń. Dotyczy to np. pojęcia środków procesowych o charakterze prewencyjnym i represyjnym (s. 8) oraz tzw. umowy prorogacyjnej (s. 34), informacji przewodniczącego — przy ogłaszaniu wyroku — o zgłoszeniu zadania odrębnego (s. 223), zagadnienia *reformatio in peius* (s. 269).

Z zakresu nieścisłości — w sumie nielicznych w tak obszernej pracy — chciałbym zwrócić uwagę na następujące sformułowania: że rozprawa jest obligatoryjna przy zabezpieczeniu roszczeń alimentacyjnych (s. 59), dotyczy to bowiem tylko zabezpieczenia przyszłego roszczenia alimentacyjnego związanego z ustaleniem ojcostwa (art. 754 w zw. z art. 738 k.p.c.); że wniosek o przywrócenie terminu może być oddalony na posiedzeniu niejawnym (s. 83), gdyż w takim wypadku obligatoryjną jest rozprawa (art. 168 § 1 k.p.c.). Są też usterki korektorskie: np. art. 720 — zamiast art. 320 k.p.c. (s. 61), czy „interwentów” — zamiast „interwenientów” (s. 182).

Poza przepisami proceduralnymi oraz aktualnym dorobkiem nauki i judykatury składają się na treść książki — szczególnie cenne

dla praktyki sądowej — reguły metodyczne, będące uogólnieniem doświadczenia własnego autora oraz innych sędziów cywilistów. Warto w związku z tym zwrócić uwagę na stwierdzenie, że „dobrym świadectwem kultury sądenia jest, gdy sędzia kierujący postępowaniem cywilnym korzysta z atrybutów swej władzy z umiarem i rozważą”, oraz na zalecenie „stałej gotowości sędziego do krytycznej oceny własnych czynności” (s. 19 i 21).

Z powodu wydania „Metodyki” B. Bładowskiego należą się Wydawnictwu Prawniczemu gratulacje. Ale jednocześnie trzeba zgłosić pretensję w związku z niskim nakładem (4000 egz.), który — poza przeznaczeniem dla sędziów i aplikantów sądowych — nie pozwoli zaspokoić, nawet w minimalnym zakresie, istniejącego zapotrzebowania innych prawników-praktyków, nie mówiąc już o studentach wydziałów prawa.

J.J. Skoczylas

Z PRAC OŚRODKA BADAWCZEGO ADWOKATURY

1.

SPRAWOZDANIE Z PRZEBIEGU STUDIUM PRAWA CYWILNEGO

W dniu 3 grudnia 1988 r. zakończyło się roczne Studium prawa cywilnego. W Studium tym uczestniczyło 95 adwokatów, w tym 11 adwokatów zamierzających się doktoryzować.

W czasie trwania Studium omówione zostały tematy dotyczące:

- Ochrony własności (art. 222—231 k.c.),
- Nabycie i utraty własności nieruchomości rolnych (art. 155—194 k.c.),
- Współwłasności (art. 195—221 k.c.),
- Zniesienie współwłasności (art. 210—221, 1035—1046, 1070—1088 k.c.),
- Roszczeń negatoryjnych (art. 226, 230 k.c.),
- Posiadania (art. 336—352 k.c.),
- Wpisów w księgach wieczystych,
- Klauzuli rebus stantibus i zasady nominalizmu,
- Sprzedaży (rękojmi, gwarancji) (art. 535—576 k.c.),
- Darowizny (odwołanie, rozwiązanie darowizny) (art. 888—902 k.c.),
- Wadliwości czynności prawnych (art. 82—88 k.c.),
- Nowych uregulowań obrotu gruntami,
- Odrębnej własności lokali (art. 135—136 k.c.),
- Nowych uregulowań dotyczących własności komunalnej.